

Ažuriranje baze podataka

- **INSERT**
- **DELETE**
- **UPDATE**

122

Ažuriranje baze podataka

- **INSERT** – dodavanje nove torke

**INSERT INTO <naziv_tabele>
[(<lista_obeležja>)] VALUES
(<lista_konstanti>) | SELECT ...**

123

Ažuriranje baze podataka

- INSERT – dodavanje nove torke

insert into Radnik (mbr, ime, prz, plt, sef, god) values (201, 'Ana', 'Savic', 30000, null, '18-aug-71');

insert into Projekat (spr, nap, ruk) values (90, 'P1', 201);

insert into RadProj (mbr, spr, brc) values (201, 90, 5);

124

Ažuriranje baze podataka

- Probati dodavanje nove torke sa postojećim ključem
- Probati dodavanje novog radnika sa vrednosti *null* postavljenom za IME
- Probati dodavanje nove torke sa nedozvoljenom vrednosti PLT (<500)
- Probati dodavanje novog projekta sa postojećim nazivom
- Probati dodavanje novog projekta sa nepostojećim MBR-om rukovodioca

125

Ažuriranje baze podataka

- DELETE – brisanje postojećih torki

**DELETE FROM <naziv_tabele>
[WHERE (<uslov_selekcije>)]**

126

Ažuriranje baze podataka

- DELETE – brisanje postojećih torki

delete radnik;

delete radnik where mbr=701;

127

Ažuriranje baze podataka

- Probati brisanje torke koja je referencirana od strane neke druge torke.

128

Ažuriranje baze podataka

- UPDATE – modifikacija postojećih torki

```
UPDATE <naziv_tabele>  
SET <obeležje>= <aritm_izraz>  
{,<obeležje>= <aritm_izraz>}  
[WHERE (<uslov_selekcije>)]
```

129

Ažuriranje baze podataka

- UPDATE – modifikacija postojećih torki

```
update radnik  
set plt = plt*1.2;
```

```
update radnik  
set plt = plt*1.2  
where mbr = 201;
```

130

Ažuriranje baze podataka

- Probati ažuriranje torke sa nedozvoljenom vrednosti PLT (<500)

131

Kreiranje tabele

```
CREATE TABLE [šema.]<naziv_tabele>
(<naziv_kolone> <tip_podatka> [DEFAULT
izraz] [, ...]
CONSTRAINT <naziv_ogranicenja>
<definicija_ogranicenja> [, ...]);
```

- šema – poklapa se sa nazivom korisnika
- **DEFAULT opcija:**
  - Specificira se predefinisana vrednost za kolonu, koja se koristi ukoliko se prilikom ubacivanja podataka izostavi vrednost za tu kolonu

132

Naziv tabele i kolone

- mora početi slovom,
- mora biti između 1 i 30 znakova dužine,
- mora sadržati samo velika i mala slova, cifre, _, \$ i #,
- ne sme se poklapati sa nazivom nekog drugog objekta koji je kreirao isti korisnik,
- ne sme biti rezervisana reč Oracle servera.
- Nazivi nisu case sensitive.

133

SQL tipovi podataka

Tip podatka	Opis
– VARCHAR2(size)	niz karaktera promenljive dužine, maksimalne dužine <i>size</i> ; minimalna dužina je 1, maksimalna je 4000
– CHAR(size)	Niz karaktera fiksne dužine od <i>size</i> bajtova; default i minimalna dužina je 1, maksimalna dužina je 2000
– NUMBER(p,s)	broj ukupnog broja cifara p, od čega je s cifara iza decimalnog zareza; p može imati vrednosti od 1 do 38
– DATE	vrednosti za vreme i datum
– LONG	niz karaktera promenljive dužine do 2 GB – za kompatibilnost sa starijim verzijama Oracle-a
– CLOB	niz karaktera promenljive dužine do 2 GB
– BLOB	binarni podaci do 4 GB
– BFILE	binarni podaci smešteni u eksternom fajlu do 4 GB
– ROWID	jedinstvena adresa vrste u tabeli

134

Tabela radnik

```

CREATE TABLE radnik
(
  Mbr integer NOT NULL,
  Ime varchar2(20) NOT NULL,
  Prz varchar2(25) NOT NULL,
  Sef integer,
  Plt decimal(10, 2),
  Pre decimal(6, 2),
  God date NOT NULL,
  CONSTRAINT radnik_PK PRIMARY KEY (Mbr),
  CONSTRAINT radnik_FK FOREIGN KEY (Sef) REFERENCES
  Radnik (Mbr),
  CONSTRAINT radnik_CH CHECK (Plt>500)
);

```

135

Tabela projekat

```
CREATE TABLE projekat
(
  Spr integer not null,
  Ruk integer not null,
  Nap varchar2(30),
  Nar varchar2(30),
  CONSTRAINT projekat_PK PRIMARY KEY (Spr),
  CONSTRAINT projekat_FK FOREIGN KEY (Ruk)
  REFERENCES Radnik (Mbr),
  CONSTRAINT projekat_UK UNIQUE (Nap)
);
```

136

Tabela radproj

```
CREATE TABLE radproj
(
  Spr integer NOT NULL,
  Mbr integer NOT NULL,
  Brc integer NOT NULL,
  CONSTRAINT radproj_PK PRIMARY KEY (Spr, Mbr),
  CONSTRAINT radproj_rad_FK FOREIGN KEY (Mbr)
  REFERENCES radnik(Mbr),
  CONSTRAINT radproj_prj_FK FOREIGN KEY (Spr)
  REFERENCES projekat(Spr)
);
```

137

Tabela faze_projekta

- Kreirati tabelu faze_projekta

faze_projekta({Spr , Sfp, Rukfp, Nafp, Datp}, {Spr+ Sfp})

**faze_projekta[Spr] $\subseteq$ projekat[Spr],
faze_projekta[Rukfp] $\subseteq$ radnik[Mbr]**

138

Tabela faze_projekta

- **Sfp** - šifra faze projekta,
- **Spr** - sifra projekta,
- **Rukfp** - rukovodilac faze projekta,
- **Nafp** - naziv faze projekta,
- **Datp** - datum početka faze projekta

Obeležja Spr i Sfp ne smeju imati null vrednost.
Obeležje Nafp mora imati jedinstvenu vrednost.

139

Izmena definicije tabele

• ALTER TABLE

Alter table iskaz služi za:

- dodavanje nove kolone,
- modifikaciju postojeće kolone,
- definisanje podrazumevane vrednosti za novu kolonu,
- brisanje kolone
- dodavanje oraničenja.

140

ALTER TABLE

ALTER TABLE <naziv_tabele>

**ADD (<naziv_kolone> <tip_podatka> [DEFAULT izraz]
[, <naziv_kolone> <tip_podatka>]...);**

ALTER TABLE <naziv_tabele>

**MODIFY (<naziv_kolone> <tip_podatka> [DEFAULT izraz] [,
<naziv_kolone> <tip_podatka>]...);**

ALTER TABLE <naziv_tabele>

DROP COLUMN (<naziv_kolone>);

ALTER TABLE <naziv_tabele>

**ADD CONSTRAINT <naziv_ogranicenja>
<definicija_ogranicenja>;**

141

Izmena definicije tabele

- U tabelu faze_projekta dodati atribut:

Datz - datum završetka faze projekta.

- **Datz** ne sme biti manji od **Datp**

142

Podaci za faze_projekta

- U tabelu faze_projekta dodati bar dve faze za jedan projekat i jednu za drugi projekat

143

Zadatak za vežbu

- Za svaki projekat prikazati sifru projekta, naziv projekta, ime i prezime rukovodioca projekta, prezime njegovog šefa, nazive faza projekta, imena i prezimena rukovodioca faza projekta. Ako projekat nije podeljen u faze napisati: nema faze.

144

Brisanje definicije tabele

DROP TABLE <naziv_tabele>;

145

Brisanje definicije tabele

- Izbrisati tabelu faze_projekta.

146

Create table as select

- Kreirati tabelu radnik2 koja ima iste kolone kao tabela radnik, pri čemu radnik2 sadrži samo podatke o radnicima koji imaju platu manju od 10000

```
CREATE TABLE radnik2 AS (SELECT * FROM  
radnik WHERE plt < 10000);
```

Tabela radnik2 neće imati indekse i sva ograničenja koja ima tabela radnik

147

Insert into select

- Dopuniti tabelu radnik2 podacima koji joj nedostaju iz tabele radnik,

INSERT INTO radnik2 (SELECT * FROM radnik WHERE plt>=10000);

- Proveriti da li je broj torki u tabeli radnik jednak broju torki u tabeli radnik2
- Izbrisati sadržaj i definiciju tabele radnik2

148

Kreiranje, izmena i brisanje definicije pogleda

**CREATE [OR REPLACE] VIEW
<naziv_pogleda> [(alias [, alias]...)]
AS podupit;**

- Podupit koji se koristi za definisanje pogleda može biti kompleksan

149

Modifikacija pogleda

- Pogledi se modifikuju pomoću OR REPLACE opcije (kreira se pogled, a ako pogled sa tim imenom već postoji, nova definicija zamenjuje staru).
- Dakle, pogled može biti izmenjen bez brisanja postojećeg pogleda.
- Na primer, mogu se dodati alijasi za kolone u pogledu.

150

Kreiranje složenog pogleda

- Ukoliko se u upitu pomoću kog se kreira pogled nalaze skupovne funkcije (min, max, avg, sum, count) ili izrazi, u pogledu se moraju definisati alternativna imena za te kolone.

151

DML operacije sa pogledima

- DML (Data Manipulation Language) operacije se mogu primenjivati na jednostavnim pogledima.
- Ako pogled sadrži **skupovne funkcije**, **group by** kaluzulu, **distinct** rezervisanu reč ili **rownum** rezervisanu reč, vrsta iz pogleda se ne može izbrisati.
- Isto važi i za modifikaciju podataka, s tim što dodatno važi i da se **kolone definisane izrazima** ne mogu modifikovati (npr, salary*12).
- U pogled se ne mogu dodavati podaci ako pogled sadrži **skupovne funkcije**, **group by** kaluzulu, **distinct** rezervisanu reč, **rownum** rezervisanu reč, **kolonu koja je definisana izrazom**, ili **not null** kolonu u baznoj tabeli koja nije selektovana u pogledu.
- Dodavanjem vrednosti u pogled, one se dodaju direktno u baznu tabelu.

152

Brisanje pogleda

DROP VIEW pogled;

153

Pogledi obezbeđuju sledeće prednosti

- ograničavaju pristup bazi podataka
- pojednostavljaju upite
- obezbeđuju nezavisnost podataka
- obezbeđuju višestruke poglede nad istim podacima
- mogu se brisati bez uklanjanja podataka u osnovnim tabelama.

154

Pogled

- Napraviti pogled koji će za sve radnike prikazati samo njihova imena, prezimena i platu.

```
CREATE OR REPLACE VIEW  
plate_radnika (Ime, Prezime, Plata) AS  
SELECT Ime, Prz, Plt  
FROM radnik;
```

155

Pogled

- Napraviti pogled koji će za sve radnike prikazati Mbr i ukupan broj sati angažovanja radnika na projektima na kojima radi.

156

Pogled

```
CREATE OR REPLACE VIEW angaz_po_radnicima  
(Mbr, SBrc) AS  
SELECT r.Mbr, NVL(SUM(rp.Brc), 0)  
FROM radnik r, radproj rp  
WHERE r.Mbr = rp.Mbr (+)  
GROUP BY r.Mbr;
```

157

Pogled

- Napraviti pogled koji će za svakog šefa (rukovodioca radnika) prikazati njegov matični broj, prezime, ime, ukupan broj radnika kojima rukovodi i njegovo ukupno angažovanje na svim projektima, na kojima radi. Koristiti prethodno definisani pogled.

158

Pogled

```
CREATE VIEW angaz_sefova (Mbr, Prz, Ime, BrRad,
BrSat) AS
SELECT r.Sef, r1.Prz, r1.Ime, COUNT(*), a.SBrc
FROM radnik r, radnik r1, angaz_po_radnicima a
WHERE r.Sef = r1.Mbr AND r.Sef = a.Mbr
GROUP BY r.Sef, r1.Prz, r1.Ime, a.SBrc;
```

159

Pogled

- Koliko je ukupno angažovanje svih šefova na projektima?

```
SELECT SUM(BrSat) AS UkAngSef  
FROM angaz_sefova;
```

160

Sekvenca

- automatski generiše jedinstvene brojeve
- najčešće se koristi za kreiranje primarnih ključeva
- sekvenca se generiše i čuva nezavisno od tabele, tako da se jedna sekvenca može koristiti za više tabela

161

Sekvencer (Generator sekvence vrednosti)

```
CREATE SEQUENCE sequence  

  [INCREMENT BY n]  

  [START WITH n]  

  [{MAXVALUE n | NOMAXVALUE}]  

  [{MINVALUE n | NOMINVALUE}]  

  [{CYCLE | NOCYCLE}]  

  [{CACHE n | NOCACHE}]
```

```
ALTER SEQUENCE sequence ...
```

```
DROP SEQUENCE sequence
```

162

Primer upotrebe sekvencera

```
CREATE SEQUENCE SEQ_Mbr  

  INCREMENT BY 10  

  START WITH 240  

  NOCYCLE  

  CACHE 10;
```

```
INSERT INTO radnik (Mbr, Prz, Ime, God)  

VALUES (SEQ_Mbr.NEXTVAL, 'Misic',  

  'Petar', SYSDATE);
```

163

Primer upotrebe sekvencera

```
SELECT SEQ_Mbr.CURRVAL
FROM SYS.DUAL;
```

164

Tabele u Oracle bazi podataka

- korisničke tabele
  - kolekcije tabela koje kreira i održava korisnik
  - sadrže korisničke informacije
- **Data Dictionary** (rečnik podataka)
  - kolekcija tabela koje kreira i održava Oracle server
  - sadrže informacije baze podataka
  - vlasnik svih tabela u rečniku je SYS korisnik
  - informacije smeštene u rečniku podataka obuhvataju imena korisnika Oracle servera, privilegije dodeljene korisnicima, nazive objekata baze podataka, ograničenja.
  - postoji nekoliko kategorija pogleda rečnika podataka; svaka od njih ima odgovarajući prefiks:
    - USER_ - ovi pogledi sadrže informacije o objektima čiji je vlasnik korisnik
    - ALL_ - ovi pogledi sadrže informacije o svim tabelama (objektnim i relacionim) koje su dostupne korisniku
    - DBA_ - ovi pogledi su zabranjeni, tj. dostupni su samo korisnicima koji imaju DBA ulogu

165

Tabele u Oracle bazi podataka

- Upiti u rečniku podataka se postavljaju kao i svi ostali upiti.
- Prikazati nazive tabela čiji je vlasnik korisnik.

```
SELECT table_name
FROM user_tables;
```
- Prikazati različite tipove objekata čiji je vlasnik korisnik.

```
SELECT DISTINCT object_type
FROM user_objects;
```
- Prikazati tabele, poglede, sinonime i sekvence čiji je vlasnik korisnik.

```
SELECT *
FROM user_catalog;
```

166

Neke karakter funkcije

- LOWER(char) – za konvertovanje svih znakova u mala slova
- UPPER(char) – za konvertovanje svih znakova u velika slova
- INITCAP(char) – prvo slovo svake reči u nizu znakova pretvara u veliko slovo, a ostatak reči u mala slova
- SUBSTR(char, m [,n]) – koristi se za izdvajanje dela niza znakova
- TRIM(LEADING / TRAILING / BOTH trim_character FROM trim_source) – uklanja početne ili prateće znakove sa početka ili kraja niza znakova
- LENGTH(char) – vraća broj znakova u nizu

167

Neke karakter funkcije - primeri

LOWER ('Sva mala slova') → 'sva mala slova'

UPPER ('Sva velika slova') → 'SVA VELIKA SLOVA'

INITCAP('Velika početna slova') → ' Velika Početna Slova'

SUBSTR('DobroJutro',1,5) → 'Dobro'

TRIM('D' FROM 'DobroJutro') → 'obroJutro'

LENGTH('DobroJutro') → 10

168

Neke karakter funkcije - primer

```
SELECT Mbr, Prz, Ime  
FROM Radnik  
WHERE UPPER(Prz) = 'PETRIC';
```

169

Neke karakter funkcije – primer 2

- Prikazati radnike čije prezime na početku sadrži prva 3 slova imena, na primer:
Petar Petric

```
SELECT * from radnik  
WHERE prz LIKE  
SUBSTR(IME,0,3) || '%';
```

170

Zadatak za vežbu

- Prikazati imena i prezimena radnika tako da se sva imena koja imaju poslednje slovo 'a', prikazuju bez poslednjeg slova.

```
SELECT TRIM(TRAILING 'a' FROM ime)  
FROM radnik;
```

171

Zadatak za vežbu

- Svim radnicima promeniti ime tako da poslednje slovo bude uvećano.
- Primer: AnA -> AnA, Marko -> MarkO

```
UPDATE radnik SET ime=  
SUBSTR(ime,1,LENGTH(ime)-1) ||  
UPPER(SUBSTR(ime,LENGTH(ime),1));
```

172

Neke funkcije za konverziju podataka

- TO_CHAR(d [, fmt]) – transformiše vrednosti tipa DATE u VARCHAR2, po izboru uz navedeni format datuma
- TO_CHAR(n [, fmt]) – transformiše vrednost brojčanog tipa u VARCHAR2, po izboru uz navedeni format broja
- TO_DATE(char [, fmt]) – za konvertovanje niza znakova u ekvivalentni datum
- TO_NUMBER(char [,fmt]) – za konvertovanje znakovnih vrednosti u numeričke

173

Zadatak za vežbu

- Za svakog radnika prikazati ime, prz, i projekte na kojima radi. Ako ne radi ni na jednom projektu, napisati 'Ne radi na projektu'. Imena radnika prikazati velikim slovima, a prezimena malim.

```
SELECT UPPER(ime), LOWER(prz),  
NVL(TO_CHAR(spr), 'Ne radi na projektu') broj_proj  
FROM radnik LEFT OUTER JOIN radproj  
on radnik.mbr = radproj.mbr;
```

174

Zadatak za vežbu

- Za svakog radnika prikazati datum rođenja u formatu yyyy/mm/dd

```
SELECT TO_CHAR(god,'yyyy/mm/dd') FROM radnik;
```

175

KLAUZULA WITH

176

Klauzula WITH

- dodela naziva bloku podupita
- blok može biti referenciran više puta unutar upita
- optimizacija upita
  - kao umetnuti pogled
  - kao privremena tabela

WITH naziv_upita

177

WITH – Primer

- Prikazati za svakog radnika angažovanog na projektu mbr, prz, ime, spr i broj drugih radnika koji su angažovani na istom projektu

```
select r.mbr, r.ime, r.prz, rp1.spr, count(rp2.mbr)-1 ostali
from radnik r, radproj rp1, radproj rp2
where r.mbr=rp1.mbr and rp1.spr=rp2.spr
group by r.mbr, r.ime, r.prz, rp1.spr;
```

```
with projinfo as (
  select rp.spr, count(rp.mbr) as rad_broj
  from radproj rp group by rp.spr)
select r.mbr, r.ime, r.prz, rp.spr, pi.rad_broj-1 ostali
from radnik r, radproj rp, projinfo pi
where r.mbr=rp.mbr and rp.spr=pi.spr;
```

178

WITH – Zadatak

- Prikazati za svakog radnika angažovanog na projektu mbr, prz, ime, spr i udeo u ukupnom broju časova rada na tom projektu (zaokruženo na dve decimale)

```
with projinfo as (
  select rp.spr, sum(rp.brc) as cas_suma
  from radproj rp group by rp.spr)
select r.mbr, r.ime, r.prz, rp.spr,
round(rp.brc/pi.cas_suma, 2) udeo
from radnik r, radproj rp, projinfo pi
where r.mbr=rp.mbr and rp.spr=pi.spr;
```

179

WITH – Zadatak

- Prikazati mbr, ime, prz, plt radnika čiji je broj sati angažovanja na nekom projektu veći od prosečnog broja sati angažovanja na tom projektu

```
with projinfo as (
    select spr, avg(brc) prosek
    from radproj group by spr)
select distinct r.mbr, r.ime, r.prz, r.plt
from radnik r, radproj rp, projinfo pi
where r.mbr=rp.mbr and rp.spr=pi.spr
group by r.mbr, r.ime, r.prz, r.plt, pi.spr
having avg(rp.brc)>(select prosek from projinfo pi2
where pi2.spr=pi.spr);
```

180

WITH – Zadatak

- Prikazati mbr, ime, prz, plt radnika čiji je broj sati angažovanja na nekom projektu veći od prosečnog angažovanja na svim projektima

```
with projinfo as (
    select spr, avg(brc) pros
    from radproj group by spr)
select distinct r.mbr, r.ime, r.prz, r.plt
from radnik r, radproj rp, projinfo pi
where r.mbr=rp.mbr and rp.spr=pi.spr
group by r.mbr, r.ime, r.prz, r.plt, pi.spr
having avg(rp.brc)>(select avg(pros) from projinfo);
```

181

WITH – Primer

- Prikazati mbr, ime i prz rukovodilaca projekata kao i ukupan broj radnika kojima rukovode na projektima

```
with rukovodilac as (
  select mbr, ime, prz, plt, spr
  from radnik, projekat where mbr=r.ruk,
projinfo as (
  select spr, count(mbr) ljudi
  from radproj group by spr)
select ru.mbr, ru.ime, ru.prz, sum(pi.ljudi) ljudi
from rukovodilac ru, projinfo pi
where ru.spr=pi.spr
group by ru.mbr, ru.ime, ru.prz;
```

182

WITH – Zadatak

- Koliko je ukupno angažovanje svih šefova na projektima?

```
with angaz_po_radnicima (mbr, sbrc) as (
  select r.mbr, nvl(sum(rp.brc), 0)
  from radnik r, radproj rp
  where r.mbr = rp.mbr (+)
  group by r.mbr),
angaz_sefova (mbr, prz, ime, brrad, brsat) as (
  select distinct r.sef, r1.prz, r1.ime, count(*), a.sbrc
  from radnik r, radnik r1, angaz_po_radnicima a
  where r.Sef = r1.Mbr and r.Sef = a.Mbr
  group by r.Sef, r1.Prz, r1.Ime, a.SBrc)
select sum(brsat) as ukangsef
from angaz_sefova;
```

183

WITH – Rekurzija

- blok podupita pomoću WITH
- blok sadrži dva upita vezana preko UNION ALL
  - prvi upit određuje početni skup podataka
  - drugi upit obezbeđuje rekurzivno proširenje skupa putem unije sa tekućim skupom
- postupak se zaustavlja kada ne dođe do promene skupa prilikom proširenja

```
WITH naziv_upita(lista_obeležja) as
(
    upit1
    UNION ALL
    upit2
)
```

184

WITH – Rekurzija – Primer

- Prikazati za svakog radnika sve direktno i indirektno nadređene radnike

```
with hijerarhija(mbr,sef) as
( select mbr, sef
  from radnik
  union all
  select r.mbr, h.sef
  from radnik r, hijerarhija h
  where r.sef = h.mbr and h.sef is not null)
select * from hijerarhija order by mbr, sef;
```

185

WITH – Rekurzija – Zadatak

- Prikazati za svakog radnika sve direktno i indirektno podređene radnike

```
with hijerarhija(mbr,pod) as
( select sef, mbr
  from radnik
  union all
  select h.mbr, r.mbr
  from hijerarhija h, radnik r
  where h.pod = r.sef and h.mbr is not null)
select * from hijerarhija order by mbr, pod;
```

186

WITH – Rekurzija – Zadatak

- Prikazati za svakog radnika sve direktno i indirektno podređene radnike, ako nema podređenih prikazati null umesto oznake podređenog

```
with hijerarhija(mbr,pod) as
( select sef, mbr
  from radnik
  union all
  select h.mbr, r.mbr
  from hijerarhija h, radnik r
  where h.pod = r.sef and h.mbr is not null)
select r.mbr, h.pod from hijerarhija h, radnik r
where r.mbr = h.mbr(+) order by mbr, pod;
```

187

WITH – Rekurzija – Zadatak

- Prikazati za svakog radnika oznaku šefa

```
with hijerarhija(mbr,imeprz,sef) as
( select mbr, ime||' '||prz, sef
  from radnik
  where sef is null
  union all
  select r.mbr, r.ime||' '||r.prz, h.mbr
  from radnik r, hijerarhija h
  where r.sef = h.mbr )
select * from hijerarhija;
```

188

WITH – Rekurzija – SEARCH

- klauzula SEARCH
- definiše poredak redova
  - BREADTH FIRST, DEPTH FIRST
- BY – poredak redova na istom nivou
- SET – vrednost pseudo-obeležja po redosledu redova
  - pseudo-obeležje automatski postaje deo rezultata

```
SEARCH BREADTH | DEPTH FIRST
BY lista_obeležja
SET pseudo-obeležje
```

189

WITH – Rekurzija – Primer

- Prikazati hijerarhiju rukovođenja po nivoima

```
with hijerarhija(mbr,imeprz,sef,nivo) as
( select mbr, ime||' '||prz, sef, 1 as nivo
  from radnik
  where sef is null
  union all
  select r.mbr, r.ime||' '||r.prz, h.mbr, nivo+1
  from radnik r, hijerarhija h
  where r.sef = h.mbr)
search depth first by imeprz set poredak
select nivo, rpad(' ',3*nivo)||imeprz as imeprz,
mbr, sef
from hijerarhija
order by poredak;
```

190

WITH – Rekurzija – Primer

- Prikazati hijerarhiju rukovođenja po nivoima

```
with hijerarhija(mbr,imeprz,sef,nivo) as
( select mbr, ime||' '||prz, sef, 1 as nivo
  from radnik
  where sef is null
  union all
  select r.mbr, r.ime||' '||r.prz, h.mbr, nivo+1
  from radnik r, hijerarhija h
  where r.sef = h.mbr)
search breadth first by imeprz set poredak
select nivo, rpad(' ',3*nivo)||imeprz as imeprz,
mbr, sef
from hijerarhija
order by poredak;
```

191

WITH – Rekurzija – Primer

- Prikazati za svakog radnika lanac rukovođenja

```
with hijerarhija(imeprz,mbr,sef,lanac,glavni) as
( select ime||' '||prz, mbr, sef,
  '/'||ime||' '||prz as lanac,
  ime||' '||prz as glavni
  from radnik
  where sef is null
  union all
  select r.ime||' '||r.prz, r.mbr, r.sef,
  h.lanac||'/'||r.ime||' '||r.prz as lanac, h.glavni
  from radnik r, hijerarhija h
  where r.sef = h.mbr )
select imeprz,mbr,sef,lanac,glavni from hijerarhija;
```

192

WITH – Rekurzija – CYCLE

- klauzula CYCLE
- označava cikluse u rekurziji
  - prema proveru zadate liste obeležja
- oznaka prisustva ili odsustva ciklusa
  - pseudo-obeležje automatski postaje deo rezultata
  - jedan karakter

```
CYCLE lista_obeležja
SET pseudo_obeležje
TO oznaka_ciklusa
DEFAULT oznaka_odsustva_ciklusa
```

193

WITH – Rekurzija – Primer

- Prikazati za svakog radnika lanac rukovođenja, uz proveru postojanja ciklusa

```
with hijerarhija(imeprz,mbr,sef,lanac,glavni) as
( select ime||' '||prz, mbr, sef,
  '/'||ime||' '||prz as lanac, ime||' '||prz as glavni
  from radnik where sef is null
  union all
  select r.ime||' '||r.prz, r.mbr, r.sef,
  h.lanac||'/'||r.ime||' '||r.prz as lanac, h.glavni
  from radnik r, hijerarhija h where r.sef = h.mbr )
search breadth first by imeprz set poredak
cycle mbr set ciklus to 'x' default 'o'
select imeprz,mbr,sef,lanac,glavni, ciklus from
hijerarhija;
```

194

WITH – Rekurzija – Zadatak

- Prikazati sve podređene za radnika 70

```
with hijerarhija(imeprz,mbr,sef,lanac,glavni) as
( select ime||' '||prz, mbr, sef,
  '/'||ime||' '||prz as lanac,
  ime||' '||prz as glavni
  from radnik where mbr = 70
  union all
  select r.ime||' '||r.prz, r.mbr, r.sef,
  h.lanac||'/'||r.ime||' '||r.prz as lanac, h.glavni
  from radnik r, hijerarhija h where r.sef = h.mbr )
search breadth first by imeprz set poredak
cycle mbr set ciklus to 'x' default 'o'
select imeprz,mbr,sef,lanac,glavni, ciklus from
hijerarhija;
```

195

WITH – Rekurzija – Zadatak

- Promeniti šefa radnika 70 da bude radnik 140

```
update radnik
set sef = 140
where mbr = 70;
```

196

WITH – Rekurzija – Zadatak

- Ponovo prikazati sve podređene za radnika 70

```
with hijerarhija(imeprz,mbr,sef,lanac,glavni) as
( select ime||' '||prz, mbr, sef,
  '/'||ime||' '||prz as lanac, ime||' '||prz as glavni
  from radnik where mbr = 70
  union all
  select r.ime||' '||r.prz, r.mbr, r.sef,
  h.lanac||'/'||r.ime||' '||r.prz as lanac, h.glavni
  from radnik r, hijerarhija h
  where r.sef = h.mbr )
search breadth first by imeprz set poredak
cycle mbr set ciklus to 'x' default 'o'
select imeprz, mbr, sef, lanac, glavni, ciklus
from hijerarhija;
```

197

WITH – Rekurzija – Zadatak

- Poništiti promenu šefa radnika 70
rollback;

198

SPARSE MATRICE

199

Sparse matrice

- Predstavljaju matrice gde većina elemenata sadrži vrednost 0.
- Velike sparse matrice se pojavljuju u naučnim proračunima prilikom rešavanja parcijalnih diferencijalnih jednačina

200

Sparse matrice

- Primer množenja dve sparse matrice

$$\begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 & 9 \\ 0 & 0 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 7 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 4 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

201

Množenje sparse matrica

```
SELECT a.row_num, b.col_num,  
SUM(a.value*b.value)  
FROM a, b  
WHERE a.col_num = b.row_num  
GROUP BY a.row_num, b.col_num;
```

202

Sabiranje sparse matrica

```
SELECT a.row_num, a.col_num, a.value  
FROM a  
WHERE NOT EXISTS (SELECT 0 FROM b  
WHERE a.col_num = b.col_num and  
a.row_num = b.row_num);
```

203

Sabiranje sparse matrica

UNION

```
SELECT b.row_num, b.col_num, b.value  
FROM b  
WHERE NOT EXISTS (SELECT 0 FROM a  
WHERE a.col_num = b.col_num and  
a.row_num = b.row_num);
```

204

Sabiranje sparse matrica

UNION

```
SELECT a.row_num, a.col_num, a.value +  
b.value  
FROM a,b  
WHERE a.col_num = b.col_num and  
a.row_num = b.row_num;
```

205

KRAJ PREZENTACIJE O SQL-U

206